

DE GALERIJ

• Heerenveen - *Museum Belvédère*

Oranje Nassaulaan 12, tot en met 7 maart, dinsdag tot en met zondag 11-17 uur, www.museumbelvedere.nl

De moeder aller metaforen

Een ouderwets heertje met hoed zit te roken op de basaltblokken, niet ver van het water van de haven op een klein schilderijtje uit 1925 van Dirk Nijland. Het maakt deel uit van de eigen collectie van Museum Belvédère en deze winter ook van de tentoonstelling 'Eb & Vloed', waarmee Thom Mercur afcheid neemt van het museum dat er zonder zijn inspanningen nooit gekomen zou zijn.

'Eb & Vloed' markeert meteen het vijfjarig bestaan van Belvédère, dat met een groot aantal spraakmakende tentoonstellingen niet meer weg te denken is uit het Friese kunstlandschap. Dat de 'droomtentoonstelling' van Mercur de zee, de moeder aller metaforen, als uitgangspunt kreeg kan moeilijk te maken hebben met de locatie van het museum. Het zegt meer over de romantisch melancholieke kunst- en levensvisie van de samensteller.

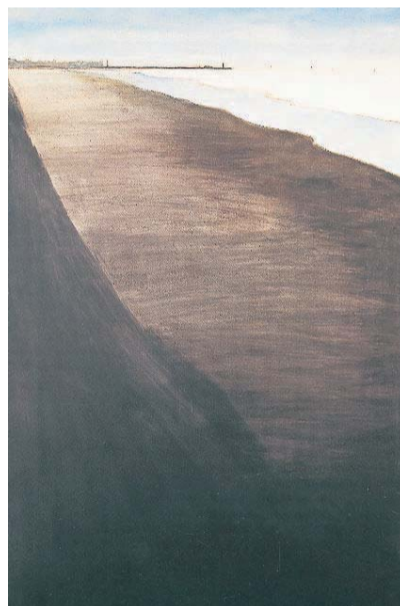
Aan de Belgische kust, waar Mercur graag verblijft, noemen ze zulke mensen 'zeezot'. Een vriendelijke Vlaamse benaming voor lieden, vaak kunstenaars en schrijvers, die niet zonder de veelzijdige wereld van de zee willen of kunnen. Om met schrijver Willem Brakman te spreken: 'Er is slechts één enkele troost en dat is de zee, die schone verte'.

De omvangrijke tentoonstelling 'Eb & Vloed' is goed beschouwd niet alleen een keuze van een zeezot, maar ook een verzameling werken van zeezotten. De zee is immers zo onnoemelijk veel meer dan een plek om te recreëren of te vissen. Het heertje op de basaltblokken van Dirk Nijland, een ietwat stripachtige verbeelding van een mens in contemplatie, is er een mooi voorbeeld van.

Al ver voor Museum Belvédère zijn deuren opende, had Mercur natuurlijk al een omvangrijke collectie

Dirk Nijland, 'Zittend heertje'
1925, Collectie Museum Belvédère

Léon Spilliaert, 'Het strand' circa
1908, courtesy Galerie Stephens,
Oostende

Dolf Henkes, 'Kade van de H.A.L.'
1958, Instituut Collectie Nederland

kunstwerken bijeengebracht van mensen die van tijd tot tijd naar buiten traden in de kringen rondom hem. Velen hebben nu Belvédère als thuishaven en ook op 'Eb & Vloed' zijn ze rijkelijk vertegenwoordigd. Ik noem de suggestieve hooggevoelige schilderijen in eitempera van Jan Snijder, de doeken met karakteristieke zwarte vegen van Jan Roos, de globaal opgezette, licht pasteuze 'kustwerken' van Piet Moerman, die ook de onderwaterwereld verkent, maar eveneens de associatieve paneeltjes van Dave Meijer die in deze context wel lijken te verwijzen naar de immense letters die je in havens kunt aantreffen op schepen en containers.

Ook Dolf Henkes schilderde in de jaren vlak na de oorlog graag de robuuste vormen en tekens van havens, maar zelfs in dit werk overheerst de melancholie. Hoe langer je rondloopt op deze tentoonstelling, hoe duidelijker dat aspect gaat spreken. Zoals in de pastels met houtskool van Jonas Snijder van de schitterende weerspiegeling in water, de duisternis met rode lichten en witte wolk van 'De sluis van Nauerna' door Gerard Mooy en de 'Mailboot Oostende' van Reinier Lucassen.

De vijf gouaches van Léon Spilliaert, met James Ensor een van de grote zonen van Oostende, mogen niet ongenoemd blijven. Spilliaert, de aan slapeloosheid lijdende meester van de schemering, is in Heerenveen vertegenwoordigd met vijf voor zijn doen lichte werken uit het begin van de twintigste eeuw. Vanaf een duin zijn vagelijk de vuurtoren Lange Nelle en het houten staketsel te ontwaren.

'Eb & Vloed' is, zo realiseer je je, niet alleen het afscheid van Mercur en de viering van vijf jaar Belvédère, maar eveneens een sterk voorbeeld van een heel overtuigende tentoonstellingsmix. Je vindt jong en oud, gevestigde en aankomende namen uit binnen- en buitenland, sober en juist heel extravert werk. Aangevuld met speelse kleinoden, zoals een door Klaas Gubbels in de jaren vijftig bij Blokker gekocht stoombootkaarsje en een Ansichtkaart uit 1910. Juist zulke toevoegingen onderstrepen het misschien wel sterkste punt van dit menselijke museum: de overal voelbare bevoegdheid voor de kunst. - **ANDRÉ KEIKES**

